

อย่าให้หาย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโตะ

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะอธิบายเรื่องภพชาติ ภพชาติเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ชัดเจน ระหว่างตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติ อดีตชาติใช้ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ประเภทวิชา ๓ รู้อดีตชาติ เห็นไหม อดีตชาตินี้รู้ได้ อนาคตรู้ได้ แล้วชำระกิเลสได้

พระอรหันต์มีหลายประเภท แต่คำว่าประเภทๆ นั่นคือความชำนาญ แต่พระอรหันต์คือการฆ่ากิเลส พอกิเลสสิ้นไปแล้วก็จบ ทีนี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติ เห็นไหม ตั้งแต่ ๑๐ ชาติ แล้วย้อนไปไม่มีต้น ไม่มีปลาย

คำว่าไม่มีต้น ไม่มีปลาย นี่เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์จะไม่เกิดเล็กกว่านกแขกเต้า แต่ถ้าเราเป็นปุถุชนนะ เราจะเกิดเป็นเส้น เป็นไร เป็นไปหมดนะ เราเกิด! เราเกิด! แล้วถ้าเราเกิดเราก็ขะเขย่งใช้ไหมว่าเราไม่อยากจะเกิด เราอยากจะเป็นอย่างนี้ ทีนี้เวลาเราเป็นมนุษย์เราก็คิดของเราได้ไง แต่เวลาเราไปเกิดแล้ว เกิดภพใดชาติใดก็รักชีวิตภพนั้นชาตินั้น

มันมีในพระไตรปิฎก เขาเป็นเพื่อนกันใช้ไหม เขาภาวนาแล้วว่าเขาเป็นเพื่อนกัน พอเพื่อนกัน คนหนึ่งทำบุญแล้วไปเกิดเป็นเทวดา ก็ค้นหาเพื่อนใหญ่เลยว่าเพื่อนไปไหนๆ ไอ้เพื่อนมันทำกรรมไว้ มันก็ไปเกิดเป็นหนอนอยู่ในส้วม ทีนี้เทวดาเพื่อนกันเขาก็ส่งสารใช้ไหม เขาก็มาบอกว่า

“เฮ้ย เอ็งมาทำอย่างนี้ได้ยังไงวะ เอ็งต้องตั้งใจดีๆ สิ เวลาสืบชาตินี้แล้วจะได้ไปเกิดเป็นเทวดาไง”

เขาบอกว่า “เอ็งอย่ามาพูดเลย เอ็งเป็นทวดานี่เวลาเอ็งกินอาหารอะไร ของข้านี่ข้าสบายมาก ข้าอยู่ในหลุมส้วมนี่นะ ถึงเวลาก็มีคนเอามาให้ มีคนเอามาให้ ไม่ต้องทำมาหากินเลย”

นี่เราเห็นแล้วเราก็ขยะแขยงแทนเขา แต่เขาอยู่ในภพในชาติใด อาหารของเขาคืออะไร เขาก็รักชีวิตเขา สัตว์ทุกตัวเขาก็รักชีวิตเขาทั้งนั้นแหละ ฉะนั้นภพใดชาติใด เห็นไหม นี่เราไปวิตกกังวลอดีต อนาคต เราวิจารณ์ไปอนาคตเลยนะ อู๋.. เป็นอย่างนั้น เราจะไม่เป็นอย่างนั้น เราจะเป็นอย่างนั้น เราไปจินตนาการด้วยความเป็นมนุษย์ไง แต่เวลาเขาไปอยู่ในภพใดชาติใด เขาก็ต้องพอใจรักชีวิตของเขา เขาก็รักภพรักชาติของเขา ใครจะเกิดสถานะสูงหรือต่ำก็รักตัวเองทั้งนั้นแหละ ใครจะรังเกียจเรา โอ๊ย.. บอกเราไม่ดี เราไม่ดี ใครก็รักตัวเองทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้นคำว่าภพชาตินะ นี่เวลาภพชาติในวัฏฏะมันเป็นอย่างนี้ เกิดภพใดชาติใดเห็นไหม คุณสังข์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไปไม่มีต้น ไม่มีปลาย คือนับคำนวณไม่ได้ จิตของพวกเรานี้จะนับคำนวณไม่ได้ว่ามันมาจากไหน แล้วเริ่มต้นมาจากไหน ก็ว่ามันมานี่รู้ได้ แต่มันเริ่มต้นจุดสตาร์ทมาจากไหน เพราะมันเกิดตายๆ มาตลอด แล้วถ้าปฏิบัติยังไม่สิ้นสุดนะ นี่ชาตินี้เราก็มีความสุขกันอยู่อย่างนี้ เวลาตายไปแล้วมันก็ไปอีกชาติหนึ่งๆ มันก็จะวนไป เกิดภพใดชาติใดมันก็จะรักชีวิตไปตลอดไป

ความรักชีวิต ความผูกพัน เพราะเรื่องนี้ชีวิตใคร ใครก็รัก มันเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้นคำว่าภพชาติ เวลามาพูดถึงนักปฏิบัติเรา เห็นไหม ภพชาติเวลาอธิบายไปทุกคนก็งงแล้วนะ “ความคิดหนึ่งก็เกิดภพหนึ่ง ความคิดดับไปก็ภพหนึ่งสิ้นไป” เรากำลังจะพูดอย่างนี้ปีบนะมันต้องพูดกับนักปฏิบัติใช่ไหม เพราะนักปฏิบัตินี้ ความคิดหนึ่งมันเสวยอารมณ์ มันก็เกิดความรู้สึกหนึ่ง

ปฏิจสุมุปาบท! อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญานัง.. เพราะความไม่รู้ตัวของมัน มันต้องไปตามธรรมชาติของมนุษย์ คือธาตุ ๔ และขันธ ๕ ความรู้สึกนึกคิดมันเกิดโดยธรรมชาติ มันเกิดโดยธรรมชาตินะ ถ้าหักห้ามไม่ได้สมาธิเกิดไม่ได้นะ สมาธิคือการหยุดความคิดใจ สมาธิคือจิตมันนิ่ง มันไม่คิด มันถึงเป็นสมาธิ ถ้ามันคิดอยู่เป็นสมาธิได้ไหม ไม่ได้

ฉะนั้นบอกว่าโดยธรรมชาตินี้มันเกิดดับ ความคิดมันเกิดดับ แต่มันหยุดได้ด้วยสติ ด้วยปัญญาเนะ ถ้ามันหยุดด้วยสติ ด้วยปัญญา เห็นใหม่ มันก็ไม่เกิดไม่ตาย อ้าว.. มันก็ไม่มีภพไม่มีชาติ อ้าว.. แล้วจิตมันอยู่ได้อย่างไรล่ะ?

แต่นี้ในวงกรรมฐาน ในวงครูบาอาจารย์ของเรา ท่านเอามาอธิบายให้เห็นกระบวนการทำงานของจิต ถ้าเราไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของจิต เราจะรู้ได้ไหมว่า จิตมันคืออะไร ถ้าเรารู้กระบวนการทำงานของจิตใช่ไหม เรามีสติปัญญาแล้วเรารู้ใช่ไหม เรารู้กระบวนการทำงานของจิต เราเห็นกระบวนการทำงานของจิต แล้วเราหยุดกระบวนการทำงานของจิต โอ้โฮ.. มันทั้งมากนะ แล้วจิตมันนิ่งอยู่อย่างนี้ โอ้โฮ.. สมาธิเป็นอย่างนี้หรือ

ไอ้นี้สมาธิว่างๆ ว่างๆ ไม่รู้ว่าสมาธิอะไร งง แต่สมาธิมันมีเหตุมีผลของมันนะ มันต้องหยุดหมด นิ่งอยู่แล้วมี หยุดนิ่งแล้วมี มีก็มีตัวจิตใจ ตัวภพใจ เพราะตัวภพนี้แหละ ตัวเวียนตายเวียนเกิด นี่ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณ แต่ความรู้สึกนึกคิดมันเป็นวิญญาณ ชั้น ๕ วิญญาณชั้น ๕ ก็คือสถานะของมนุษย์ไง แต่สถานะของเทวดาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง สถานะของพรหมก็เป็นอีกอย่างหนึ่งนะ สถานะของนรกอเวจีก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

จิตดวงนี้แหละ! จิตเรานี้แหละแต่เราไปเกิดในสถานะนั้น เหมือนกับนอนในส้วมนั่นละ มันเกิดเป็นนอนมันก็รักชีวิตมันนะ เราไปเกิดเป็นเทวดาเราก็รักชีวิตเรานะ เราไปเกิดเป็นพรหม เห็นใหม่ พรหมมีชั้นเดียว ผัสสหาร ความสัมผัสของเขาเป็นอาหารของจิต

วิญญาณอาหาร อาหารของเรานี้อาหารคือคำข้าว.. อาหารของวิญญูะ อะไรคือชีวิต อะไรคืออาหารของชีวิตนั่น ดำรงชีวิตนั่นสืบต่อ ชีวิตคือการสืบต่อ พระสารีบุตรพูดกับนักพรตในศาสนา

“ชีวิตคืออะไร ชีวิตนี่คืออะไร?”

“ชีวิตนี่คือพลังงาน พลังงานตั้งอยู่บนเวลา ตั้งอยู่บนไออุ่น ไออุ่นนี้ตั้งอยู่บนเวลา”

นี่เวลาพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นผู้ที่มีปัญญามาก เวลาการสืบทอด ถ้าเราไม่มีการสืบทอด ชีวิตเราจะอยู่ได้อย่างไรละ จากวินาทีหนึ่งไปอีกวินาทีหนึ่ง ชีวิตเราสืบทอดมาอย่างไร นี่ในชีวิตนี้มันถึงต้องมีอาหารใช้ใหม่ อาหาร ๔ ในวัฏฏะ

นั่นพูดถึงภพชาติ ทีนี้ภพชาตินะ ฉะนั้นคำว่าภพชาติ เวลาจิตมันจะเกิดโบราณเรา จะสอนว่า เวลาเราจะตายให้นึกถึงพระ ให้นึกถึงพระ เพราะเวลามันขับเคลื่อนไป ถ้านึกถึงความดี เห็นใหม่ คุณิเวลารามีความอารมณ์ความดี เราทำอะไรมีแต่ความสุขหมดแหละ แต่ถ้าเรามีแต่ความทุกข์ใจ ทำอะไรมีแต่ความทุกข์ไปหมดแหละ

จิตเวลามันเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ มันไปพร้อมกับคุณงามความดี มันจะเกิดในสิ่งที่ดีๆ ใจ แล้วก็เอาความดีต่อความดีจนสิ้นสุดแห่งทุกข์ไปได้.. ความจะสิ้นสุดแห่งทุกข์ต้องอาศัยความดี แต่เวลาจะสิ้นแล้วต้องละดีและชั่ว เพราะดีก็ติดใจ ดีนี้มันจะทำให้เราติดอยู่ในวัฏฏะ แต่ก็ต้องอาศัยความดีนี้แหละแก้ไขไป นี่มรรคหยาบ มรรคละเอียดมันจะต่อเนื่องกันไป นี่พูดถึงภพชาติ!

เอาคำถามนะ

ถาม : ๑. ขณะเดินจงกรม สายตาเหลือบไปเห็นเงาตะกุ่มๆ ของต้นไม้คล้ายรูปร่างของคน มันมีอาการย้อนกลับมาที่จิต แวบขึ้นมา แล้วต่อด้วยคำบรรยายว่า “สัจญา สังขาร วิญญาณ” ทำให้ผมเข้าใจว่า ชั้น ๕ นั้นสืบทอดต่อกันเป็นสายใช้ใหม่ครับ

หลวงพ่ : ชั้น ๕ ถ้าพูดถึงนะ ปัญญาอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด มันหลายชั้น คำว่าชั้น ๕ เวลาเราไม่เข้าใจเราจะถามว่า “ชั้น ๕ คืออะไร?” ทุกคนจะถาม

ชั้น ๕ คือศัพท์! พอศัพท์แล้ว ศัพท์มันมีความรู้สึกนึกคิด เวลาอธิบายคำว่าชั้น ๕ สืบทอดกัน มันอธิบายแบบทางวิชาการ อย่างปฏิเสธสมุပ္บาท เห็นใหม่ อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง เหตุนี้มันถึงมีเหตุนี้กระทบกันไป แต่ความจริงไม่ใช่ความจริงคืออารมณ์เดียนั้นแหละ มันสมบูรณ์

ชั้น ๕ ก็เหมือนกัน.. รูป เราคิดเรื่องอะไรก็แล้วแต่ มันพร้อมด้วยชั้น ๕ หมดเลย เพราะอะไร เพราะรูปคือความรู้สึกใช้ใหม่ สัจญาคือข้อมูลว่าดีหรือชั่ว ถ้าไม่มีสังขารปรุงมันจะมีความรู้สึกได้ใหม่ ฉะนั้นถ้าเอากันจริงๆ ชั้น ๕ มันสมบูรณ์โดยตัวมัน

เอง ชั้น ๕ คืออารมณ์หนึ่ง อธิบายได้เป็น ๕ อย่างที่รวมกันเป็นอารมณ์หนึ่ง แต่ถ้ามันบอกว่าชั้น ๕ มันสืบต่อ สืบต่อคือว่าอารมณ์แต่ละอารมณ์ ชั้น ๕ แต่ละชั้น ๕ สืบต่อ เออ.. อย่างนี้ถูก

ชั้น ๕ แต่ละชั้น ๕ ใด คือความคิดหนึ่งกับความคิดหนึ่ง มันก็ต่อไปเรื่อยๆ เห็นไหม เพราะความคิดเราไม่จบใช้ไหม นี่ชั้น ๕ มันถึงได้เร็วไง ฉะนั้นกระบวนการจิตนี้เร็วกว่าแสง ความคิดของคนนี้เร็วกว่าแสง นี่พลังงานมันไปได้เร็วกว่าแสง ทีนี้พอมันคิด นี่ไงว่าสันตติ จิตดวงหนึ่งก็ไปอีกดวงหนึ่ง.. มันลึกลับ

ความเป็นจริงของมัน มันไวของมันเอง มันไวมาก ความคิดของเราธรรมชาตินี้ มันจะไวมาก พอไวมากปั๊บ ก็ชั้น ๕ นั่นคือชั้น ๕ ชั้น ๕ ก็ซ้อนชั้น ๕.. ชั้น ๕ ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไป แต่ถ้าบอกว่าชั้น ๕ มันสืบต่อ.. นี่ผู้ปฏิบัติใหม่ก็เป็นอย่างนี้ สืบต่อใช้! สืบต่อเราก็จับใช้ไหม จับความคิดหนึ่ง แล้วเราก็แยกแยะใช้ไหม ความคิดนี้คืออะไร ความคิดนี้ประกอบด้วยชั้น ๕ ถ้าความคิดคืออะไร ใครรู้ความคิดล่ะ?

ความคิดมันคือวิญญาณ คืออารมณ์ใด อย่างเช่นเผื่อนี้ใครเป็นคนบอกว่าเผื่อนี้เห็นไหม ลึกลับสัมผัสใช้ไหม แล้วใครรับรู้ว่าเผื่อนี้ ถ้ามันคิดเรื่องอะไร สัญญามันรับรู้เรื่องอะไร แล้วสังขารปรุงล่ะ รับรู้เฉยๆ สัญญานี้เป็นข้อมูล ข้อมูลปั๊บสังขารปรุงเลย พอสังขารปรุงแล้ว วิญญาณดีชั่วมันรับไป แต่มันไวมาก ไวมาก แล้วถ้ามันไวขนาดไหนนะ มันจะไวไปกว่าสติปัญญาไม่ได้ สติปัญญานี้เราจะทั้งหมด แล้วพอทั้งหมด เราค่อยแยกแยะตอนนั้น

นี่พูดถึงนะ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราจับอารมณ์แล้วพิจารณาไป เหมือนเด็กเลย เด็กจะทำอะไร ถ้าไม่ถึงกับเสียหาย พ่อแม่ก็ต้องปล่อย เพราะเด็กมันต้องยังมีการพัฒนาการของมัน มันยังไม่มีวุฒิภาวะที่จะรับรู้สิ่งนี้ได้

เรานักภาวนาใหม่ก็เหมือนกัน จะบอกว่าไม่ใช่ชั้น ๕ เหรอ.. ก็ใช่! แล้วชั้น ๕ มันเป็นการสืบต่อใช้ไหม.. ก็ใช่! แล้วชั้น ๕ เป็นชั้น ๕ ใช้ไหม. ก็ใช่! มันใช่ทุกอย่าง เพราะเหมือนเด็ก เราจะบอกให้เด็กมันรู้กับเรา มันเป็นไปได้หรือ

แต่นี้เพียงแต่ถามว่า ชั้น ๕ เป็นอย่างนั้นไหม เป็นอย่างนั้นไหม เราถึงบอกชั้น ๕ อย่างหยาบๆ ก็เป็นอย่างนั้นได้ ถ้าชั้น ๕ ทางวิชาการนี้ไม่มีตัวชั้น ๕ เลยนะ ตัวชั้น ๕ คือข้อเท็จจริงไม่มีเลย แต่ศึกษาทฤษฎีแล้วมาเถียงกัน ชั้น ๕ เป็นอย่างนั้นนะ รูปเป็นอย่างนั้นนะ สัญญาเป็นอย่างนั้นนะ มันพูดแต่เชื่อ มันไม่มีข้อเท็จจริงเลย

แต่ถ้าผู้ปฏิบัติบิ๊บบิ้นมันจะมีข้อเท็จจริงของมัน ข้อเท็จจริงของมันคือเริ่มเห็น เริ่มจับได้ ถ้าเริ่มเห็น เริ่มจับได้มันก็เหมือนกับเด็กๆ เด็กๆ ก็เริ่มว่านี่คืออะไร นี่คืออะไร พ่อแม่ก็ตบมือให้ โอ้โฮ.. เด็กดีใจใหญ่เลย โอ้โฮ.. พ่อแม่ก็ตบมือ เก่ง เก่ง เด็กก็คึกคักๆ พอทำไปๆ แล้ว เดี่ยวมันจะเห็นของมันนะ ละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป พอละเอียดเข้าไปแล้ว มันจะรู้ว่าชั้น ๕ ซ้อนชั้น ๕ เลย

นี่ถ้าเอาข้อเท็จจริงนะ ชั้น ๕ ซ้อนๆๆ กันมาเลย แต่ซ้อนๆ มาแล้วเราจะแก้ไขอย่างไร เราก็ต้องจับให้มันหยุด เห็นไหม เหมือนวงจรเหมือนล้อ ถ้ามันขาดวินไป ล้อมันจะหมุนไปไม่ได้ แต่ถ้าล้อมันหมุนไปได้เพราะมันครบวงจรของมัน ชั้น ๕ นี้อารมณ์ที่เกิดขึ้นมาคือพร้อมสมบูรณ์ ถ้าพูดถึงสติมันย้ำ จี๋เข้าไปทางไหนนะ แล้วมันหยุดอยู่ตรงนั้นให้มันหยุดนะ ไอ้ ๔ กระบวนการนั้นเกิดไม่ได้ คืออารมณ์มันจะเกิดไม่ได้

ถ้าขนาดว่าจิตเราไม่คิดนะแต่มีสติขยับขยับไว้ มันเหมือนกับเก๋ๆ เจินๆ แล้วขยับๆ ไปไม่ได้หรือ ความคิดเกิดไม่ได้ แต่รู้สึกอยู่ รู้สึกคือตัวพลังงาน แต่ความคิดเกิดไม่ได้..

นี่พูดถึงกระบวนการของมันนะ แต่ก็คือกระบวนการของมันเฉยๆ แต่มันมีกิเลส ซ่อนไว้อีกนะ ชั้น ๕ เห็นไหม ชั้น ๕ ของพระอรหันต์ มนุษย์ก็มีชั้น ๕ แต่เป็นภาวะชั้น ๕ ที่สะอาดบริสุทธิ์.. พระอรหันต์นี่นะ ชั้น ๕ สะอาดบริสุทธิ์เพราะไม่มีกิเลส แต่พวกเรานี่นะเขาเรียกว่าชั้นฆราวาส ชั้นนี้เป็นฆราวาสหมดเลย เพราะกิเลสมันเอาชั้นเป็นเครื่องมือ

อย่างรตนี่นะ เราจะมากันได้ เราอาศัยรตนี้เป็นพาหนะมา โจรมันจะปล้นนะ มันก็อาศัยรตไปปล้นเขา เพราะมันวางแผนใช้ไหม มันอารต ถ้ายรต ๒ ชั้น ๓ ชั้น มันดีกว่าเราอีก เราขับรถคันเดียวนะ โจรมันขับรถ ๓ คัน ๔ คัน เพราะมันต้องถ้ายรตไป

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเวลากิเลสมันมี มันก็เหมือนโจร มันอาศัยชั้นช้อออกไปสร้างบาป สร้างกรรมของมัน แต่นี่กิเลสมันเป็นเราใช่ไหม กิเลสก็เป็นเรา ชั้นช้อก็เป็นเรา ทุกอย่างก็เป็นเรา พอไปปล้นเขาก็ดีใจ พอปล้นแล้วได้ เพราะเราไปเข้ากับกิเลสหมดเลย เพราะเราไม่รู้ แต่พอมีสติปัฏฐานเราแยกแยะอันนี้กรรมใช่ไหม พันธุกรรมมันจะเสียนะ จิตเอ็งเคยได้ กระทำมันจะเสียไป นี่เราขยับๆๆ เห็นไหม มันก็เริ่มหยุดมา พอหยุดมา..

หลวงตาบอกว่า “สมาธิแก้กิเลสไม่ได้” แต่ถ้าไม่มีสมาธิมันก็เป็นโลกียะ คือ ปัญญาของโจรหมดเลย ปัญญาที่ไม่มีสมาธิคือปัญญาของโจร แต่พอมีสมาธิ พอปัญญามันจะเกิดโลกุตตรปัญญา นี่ปัญญาของธรรม

ปัญญาของธรรมเกิดจากสมาธิ มันเป็นตัวมาแบ่งแยกว่าอะไรคืออะไรชั่ว พออะไรคืออะไรชั่วแล้วมันจะเกิดโลกุตตรปัญญา ฉะนั้นโลกุตตรปัญญามันเกิดจากสัมมาสมาธิ นี่คือการพัฒนาการของมันใช่ไหม นี่พูดถึงว่าชั้น ๕

เพราะเราอธิบายไป ถ้าเป็นอธิบายส่วนตัว ตัวต่อตัวก็พูดอีกอย่างหนึ่ง แต่นี่พออธิบายเป็นส่วนรวมใช่ไหม เพราะคนมันมีความรู้สึกนึกคิด แล้วคนนี้มีสูงมีต่ำ ฉะนั้นเวลาพูดนี้ พูดถึงถ้าคนที่เริ่มต้นภาวนา อยู่.. ชั้น ๕ เป็นอย่างนั้น ใหม่ๆ หมดเลย ทีนี้คนที่ภาวนาเป็นนะ เขาจะรู้ว่าชั้น ๕ เป็นอย่างไร สูงส่งอย่างไร ต่ำต้อยอย่างไร

เวลาต่ำต้อย ต่ำต้อยเพราะอะไร ต่ำต้อยเพราะกิเลสมันขี้เอา มันสูงส่ง สูงส่งเพราะเรามีสติปัญญารับรู้ แล้วเราเอาชั้น ๕ เราพ้นจากการครอบงำของกิเลส นี่เป็นขั้นเป็นตอนไป แล้วเราพ้นไปๆ ถึงที่สุดแล้วมันต้องขาด กิเลสขาดคือการสรุปรูปมา กิเลส กิเลสต้องตาย ถ้ากิเลสไม่ตายนะ มันสลบนะ เดี่ยวมันก็ฟื้น

เวลาเราภาวนากันนะ อู้อู.. ว่างหมด ดีหมดนะ เออ.. กูรอเอ็งเสื่อม เดี่ยวเอ็งจะร้องไห้เลยละ เดี่ยวเอ็งจะร้องไห้มาเลยถ้าเอ็งเสื่อมวันไหนนะ เพราะอะไร เพราะมันยังไม่ตาย ฉะนั้นต้องบุก ต้องรุก ต้องกระทำตลอดไปให้ต่อเนื่องๆ ถ้าวันไหนมันตายนะ โครบอ.. วันที่กิเลสตายนะ จิตนี้บอก จิตคนปฏิบัติมันบอก! เพราะอะไร เพราะกิเลสมันขี้ห่วยอยู่ทุกวัน แล้วมันตายไปจากใจเรา เราไม่รู้เลยหรือว่ากิเลสมันตายไปจากใจ

นี่ไงปัจจัยตั้ง สันติภูฏิกโก พระพุทธเจ้าบอกว่าเป็นสันติภูฏิกโก เป็นปัจจัยตั้งกับจิตดวงนั้น ใครทำคนนั้นเป็นคนรู้ ถ้ากิเลสมันจะตาย ใจดวงที่มันตายจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นรู้ก่อน พอรู้เสร็จแล้วก็ไปบอกครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็รับฟังเฉยๆ เออ.. ไข่หรือไม่ใช่

ครูบาอาจารย์นะไม่สามารถมาทำลายในหัวใจเราได้หรอก มันเป็นสมบัติของเรา เพียงแต่ท่านรับฟังเราว่า เออ.. ไข่กับไม่ใช่เท่านั้นแหละ ถ้าเออคือไข่ ถ้าไม่เออ ก็เอ็งต้องไปทำต่อ เพราะถ้าเอ็งไม่ทำต่อนะ เดี่ยวเอ็งจะเสียใจเอง ครูบาอาจารย์ไม่เสียใจกับเรานะ

ไอ้คนที่ทำไม่ได้ ทำไม่ถึง แล้วเวลามันเสื่อมนะ เวลากิเลสมันกลับมาจี๋คอกใหม่ นะ หลวงตาท่านบอกว่า “เวลาจิตเสื่อมนี้ะ มันเหมือนกับเศรษฐี มหาเศรษฐีล้มละลาย” แต่ถ้าเราเริ่มปฏิบัติใหม่ เหมือนกับเราไม่เคยมีมาก่อน เราก็ทำอะไรได้ เห็นไหม การปฏิบัติมันยังสะดวกกว่านะ เวลาจิตเสื่อมนี้ แต่! แต่กรณีอย่างนี้มีอยู่ทุกๆ คน

การประพฤติกปฏิบัติ ไม่มีใครเจริญอกงามแล้วไม่ล้มลุกคลุกคลาน ไม่มี มันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญทุกดวงใจ พระพุทธเจ้า ๖ ปี การปฏิบัติของเรานั้นต้องมีล้มลุกคลุกคลานมาทั้งนั้นแหละ ไม่มีใครทำอะไรแล้วประสบความสำเร็จไปหมด ไม่มี ฉะนั้นเรื่องจิตเสื่อมนี้โดยธรรมชาติเลย มันมีของมันแน่นอนอยู่แล้ว

ถาม : ๒. การที่เห็นคำสั่งให้พูดและให้คิดออกมาจากจิต อย่างเวลาสวดมนต์จะมีคำสวดเกิดขึ้นที่จิตก่อนสวดออกมาจากปาก แล้วบางครั้งจะเห็นจิตมันสั่งให้คิด อาการนี้เรียกว่าอะไรครับ และจะอย่างไรต่อไปโปรดแนะนำด้วยครับ

หลวงพ่ : เวลาที่มีคำสั่ง มีสิ่งต่างๆ ถ้าสติเราดีเราจะเห็นอย่างนี้ได้ ถ้าสติเราไม่ดี คิดจนจบแล้วนะ บางทีมันค่อยคิดได้ “อ้อ.. คิดแล้ว” ถ้าสติไม่ดีนะ มันคิดแล้ว มันทุกข์แล้ว ทุกข์จนพอแรงแล้ว “เออ.. เอ็งคิดแล้วนะ” มันก็ค่อยดับ แต่ถ้าสติเราดีเราจะเห็นได้ แม้แต่สวดมนต์ก็เห็นความคิด ถ้าสติดี สมาธิดี เราจะรู้เราจะเห็นของเรา

การรู้ การเห็น เห็นไหม คนใช้เวลาไปหาหมอ หมอต้องถามหาสมุฏฐานของโรค แล้วหมอต้องแก้ตามนั้น ใจของเรา เราจะแก้ไข เราต้องเห็นสภาวะแบบนี้ นี่ก็คือสภาวะ

แบบนี้ เวลาเราภาวนาคินะ เราจะรู้ เราจะเห็นของเราเข้าไป แล้วจะไปพูดกับคนอื่นนะ เขาว่าบ้า ต้องไปพูดกับครูบาอาจารย์ หรือไปพูดกับคนที่ปฏิบัติด้วยกันเขาจะรู้

เวลาเราปฏิบัติไปแล้ว ไปพูดกับคน.. เพราะโดยโลกนี้เขาศึกษาตามทฤษฎี เขาก็เชื่อตามทฤษฎีของเขา แต่เขาไม่เคยเห็นตามความเป็นจริง พอเราเห็นตามความเป็นจริง เราไปพูดกับเขาบอกว่า “ไม่ใช่ ทฤษฎีเป็นอย่างนั้น” เพราะทฤษฎีนี้คือการคาดของเขา เขาไม่รู้จริง แต่ถ้าไปเห็นจริงขึ้นมา พอเห็นจริง แม้แต่เห็นว่ามันจะคิด มันจะพูด นั่นล่ะ เพราะสติมันดี พอสติมันดี มันมีของมันอยู่แล้ว

ห้วงโซ่ เห็นใหม่ เราตัดห้วงโซ่มันก็ขาดจากกัน แต่ห้วงโซ่มันต่อกัน พลังงานกับความคิดมันต่อกันอยู่ นี่เวลามันคิดโดยอัตโนมติ คิดโดยธรรมชาติ อยู่.. คิดทุกที แต่เวลาสติมันทันนี่มันเห็น นี่ห้วงโซ่ของมัน ห้วงโซ่ของมันขาดได้ มันปล่อยได้ไง พอมันปล่อยปั๊บที่นี้มันเป็นนามธรรมนะ ปล่อยแล้วเดี๋ยวก็คิดอีก คิดแล้วเดี๋ยวก็ปล่อยอีก

ถ้าห้วงโซ่ตัด ถ้าขาดก็คือขาดเลย โซ่ถ้าตัดก็คือขาดเลยต่อกันไม่ได้ ถ้าต่อกก็ต้องเอาโซ่ใหม่มาต่อ แต่ถ้าเป็นความคิดมันจะต่อของมัน แต่ถ้ามีปัญหาทัน เห็นใหม่ มีปัญหานั้นเราเห็นแล้ว พอเราเห็นขึ้นมา สติดีมันก็เห็น พอสติไม่ดีนะ คิดเข้าไปจนทุกข์ พอแรงแล้ว มันค่อยมารู้ตัวทีหลัง อันนี้คืออาการของมัน เห็นใหม่

จิต อาการของจิต แล้วนี่เวลาเราคุยกัน ความคิดคืออาการของมัน ครูบาอาจารย์ถึงบอกว่าความคิดคือเงา ความทุกข์คือเงา เงาของใจไม่ใช่ใจนะ เงาของมันทั้งหมดเลย เพราะเกิดจากมัน เกิดจากใจนั้นแหละ พอเกิดจากใจขึ้นมาแล้วเป็นอาการของจิต เป็นเงาของจิต แล้วเราก็ไปตรีกันที่เงาของจิต ไปแก้กันที่เงาของจิต...แก้จนตาย รถมันเสียนะ ไปซ่อมที่เงารถ แล้วรถก็จอดอยู่นั่นล่ะ จะไปขูดเงามันมาเลย

นี่ก็เหมือนกัน อาการของจิต แต่! แต่เราก็ต้องรู้ พระโศดบันจะไม่สงสัยในขั้นของโศดบันทั้งหมด พระสัททาคามีจะไม่สงสัยในขั้นของสัททาคามีทั้งหมด พระอนาคามีจะไม่สงสัยของขั้นพระอนาคามีทั้งหมด พระอรหันต์ไม่สงสัยในวิญญูะหมดเลย ไม่สงสัยในจิต ไม่สงสัยในภพหมดเลย

ฉะนั้นเวลาที่เห็น.. เห็นคืออะไร เห็นก็คือเห็น แต่สงสัย การสงสัยมันเป็นเรื่องของกิเลส แต่ถ้าเราใช้ปัญญาเข้าไปมันจะไปแก้ความสงสัย เพราะปัญญามันจะไปรู้ ไปรู้ก็ค้นความสงสัยลงไป แยกแยะให้เกิดปัญญาในหัวใจ มันจะไปแยก ไปแยะ ไปตรวจ ไปสอบ ไปตรวจสอบความคิด ไปตรวจสอบที่มันเกิด ไปตรวจสอบที่มันทำไมถึงคิด ทำไมมันถึงมีคำสั่ง ทำไมมันสั่งให้จิตคิด โอ๊ย.. มันจะไปหาหมดเลย หาไปหาตามันก็จะเห็นว่า อ้อ.. เพราะมันโง่ เพราะอวิชชา เพราะความไม่รู้ แต่วิชาคือความรู้ เข้าไปแก้ไปไข ไปตัดไปแปลง เห็นใหม่ ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ

นี่เวลาขั้นของปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ก็จะคอยประคองกันไป คอยบอก คอยชี้ คอยแนะ อาจารย์ของเราต้องเคยผ่านประสบการณ์อย่างนี้มา ถึงเป็นอาจารย์ของเราได้ ถ้าไม่เคยผ่านประสบการณ์มานะ พอคนนู่นพูด คนนี้กึ่งง ฝรั่งพูด กูก็กึ่งง พองงไปงมา เดียวก็พากันง ก่งกึ่งเลย

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ อาการอย่างนี้จะเป็นอย่างนี้ อาการอย่างนี้จะเป็นอย่างนี้ มันจะพัฒนาเป็นขั้นๆ ขั้นๆ เข้าไปจนถึงที่สุด แล้วมันพัฒนาเข้าไปเยอะมาก เพราะว่าระยะทางที่เราจะต้องเดินอีกนะ เห็นใหม่ เวลาพัฒนาการนี้ทวนกระแสเข้าไปสู่จิต ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือทวนกระแสเข้าไปสู่ตัวภพตัวชาติ ตัวเกิดตัวตายนี้แหละ ใจเรานี้เกิดตายมาเยอะนะ แล้วมาเกิดเป็นมนุษย์

เราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราภูมิใจนะ จริงๆ นะ เวลาพูดอย่างนี้เราจะพูดตลอด ว่าเราภูมิใจมาก เราได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วเกิดมาพบครูบาอาจารย์ ถ้าเราไม่พบครูบาอาจารย์นะ กูยังละอยู่ก็แล้วกัน เราเชื่อมั่นว่าเราเอาตัวเราเองเรารอดไม่ได้ เราเชื่อมั่นว่าเรานี้จะเอาตัวเราเองรอดไม่ได้เลย ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์บอกเรามา เราเชื่อมั่นขนาดนั้นจริงๆ นะ เพราะมันหลงมาเยอะ เถียงมาจนปากเปียกปากแฉะ ผู้ทุกรูปแบบ มันรู้มันเห็นของมัน แล้วพอภาวนามา มาเจอหลวงปู่คุณูปคุณ เห็นใหม่

“เห็นจริงใหม่”

“จริง เห็นจริงๆ นี่แหละ เห็นจริงๆ ชัดๆ นี่แหละ! แต่ความเห็นนั้นไม่จริง”

คำพูดนี้จริง รู้เห็นจริงๆ นี่แหละ จับต้องได้หมดเลยนี่แหละ แต่ไม่จริงซักอย่าง แล้วเราจะยอมรับไหม เราจะยอมรับหรือเปล่านั้น?

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่แน่กว่า รู้จริงกว่าเรานะ ท่านจะใช้อุบายให้ทดสอบเราไป “เอ็งลองทำอย่างนี้สิ เอ็งทำอย่างนี้สิ” พอเราทำไปแล้ว เออ.. จริง เออ.. จริง พอเออจริง ปึบ มันเป็นความเห็นภายในใจ พอเออจริงแล้วมันมีข้อให้คิดใจ ทำไมท่านรู้ ทำไมท่านบอกเราได้ ของๆ เรานี่แหละ อย่างเช่นที่ว่าหลวงปู่ขาวไปหาหลวงปู่มั่น เห็นไหม

“เอ๊ะ.. มานี่หลวงปู่มั่นจะรู้หัวใจเราไหม จะรู้ของเราหรือเปล่า”

นี่เราคิดของเราเองนะ พอไปเจอหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นชัดเลย

“ใจของแต่ละไม่คู่ อยากจะให้คนอื่นดูให้ ใจตัวเองยังไม่รู้ใจตัวเองเลย”

ไอ้โฮ.. เสรีจเรียบร้อยเลย เจียบกริบเลย

นี่อาจารย์สอนศิษย์ ถ้าอาจารย์ไม่มี ไม่รู้ หมดสิทธิ์ แล้วเราก็คงมาเป็นมนุษย์ เห็นไหม จะทุกข์จะยากขนาดไหนก็แล้วแต่ เราก็คงมานี่เกิดมาร่วมสมัยกับหลวงปู่มั่น หลวงตาจะชมมากกว่า “ในสมัยปัจจุบันนี้หลวงปู่มั่นเป็นผู้รู้ก่อนมา” หลวงปู่มั่น แล้วมีครูบาอาจารย์ของเรา มา อันนี้สำคัญมากนะ

ฉะนั้น สิ่งที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเรามีตรงนี้มีคุณค่ามากเลย ไอ้เรื่องสังคม เรื่องโลกมันก็ต้องสู้กันไปอย่างนี้แหละ เพราะเราเป็นมนุษย์ แต่ทรัพย์สินสมบัติที่มันสุขจริงๆ ที่เราหากันอยู่นี้ กับความสุขจริงๆ ในใจมันอยู่ที่ไหน ไม่อย่างนั้นเราจะมาทุกข์กันทำไม จะมาตากแดดตากฝนกันทำไม เราก็ไปสร้างสิ่งที่มีมีความสุขสิ นี่มาตากแดดตากฝน สิ่งที่มีความสุขที่เราสร้างขึ้นมานั้นมันเป็นเรื่องวัตถุ ใดๆ ก็ทำได้ แต่หัวใจที่เป็นนามธรรมนี้ใครจะควบคุม ใครจะดูแล ถามใจตัวเองซิว่าใครจะดูแลใจเรา ถามใจตัวเอง

ชื่อ ๔๐๕. เนาะ

ถาม : ๔๐๕. เรื่อง “พุทธโศก มหายาใจ”

กราบนมัสการพระอาจารย์ที่เคารพ กระผมได้มีโอกาสกราบเรียนถาม ๒ ครั้ง และมีโอกาสกราบนมัสการ ๒ ครั้ง ซึ่งในครั้งแรกนั้นได้ถามเรื่อง “พุทโธหาย” (อันนี้สำคัญนะ) พระอาจารย์ก็ตอบว่า “อย่าให้หาย” ผมจึงใช้หลักนั้นในการภาวนามาตลอด ผู้ได้บ้างไม่ได้บ้าง ตามแต่สภาพของจิตใจในแต่ละวัน บางวันแทบจะไม่ต้องทำอะไร ภาวนาไปไม่ถึงนาที จิตใจก็สงบดีแล้ว ครั้งที่ ๒ มีโอกาสนมัสการทีมงานศพ

วันนี้มีโอกาสเรียนถามปัญหาและเล่าประสบการณ์สั้นๆ ให้อาจารย์ทราบ

๑. บางวันผมภาวนาด้วยพุทโธไม่ได้ แต่ใช้ลมแล้วดีกว่า ก็เลยใช้ลมแทน ลมนี้เหมือนจะใช้ได้ตลอดไป ลงได้ง่ายกว่าพุทโธ บางวันรู้สึกกลัว (เขาวงเล็บเลยนะว่า “กลัวผี”) ภาวนาพุทโธแล้วอ่อนใจกว่าการภาวนาตามปกติในบางครั้ง ภาวนาแบบนี้ผิดไหมครับ

๒. (นี่พูดถึงฟังธรรมหลวงตากับฟังธรรมเรา)

๑. หลังจากได้มีโอกาสพบกับอาจารย์ในครั้งแรก กลับมาภาวนาพุทโธ มีอยู่วันหนึ่งพุทโธไปสักพัก คำว่าพุทโธมันเด่นชัดขึ้นมา ชัดมากจนตกใจ วันนั้นเป็น ๒ ครั้ง แต่ก็ตกใจทั้ง ๒ ครั้ง เพราะเรื่องนี้จึงทำให้เข้าใจเรื่องเปลือกส้มของอาจารย์ แต่ก็ในวันเดียวและครั้งเดียวเท่านั้นครับ

หลวงพ่อ : ฉะนั้นประเด็นตรงนี้นะ ใครมาก็บอกว่าอยากให้พุทโธหาย เวลาเราฟังธรรมเห็นใหม่ หลวงตาท่านบอกว่า

“พุทโธ พุทโธ พุทโธ จนพุทโธไม่ได้ พุทโธหายไปนี่มันเข้าอัปนาสมาธิ”

พวกเราก็อยากได้ผลกัน พออยากได้ผล ใครก็บอกว่าจะพุทโธหาย มันก็เลยทำให้แก๊งหายไ้ พุทโธ พุทโธ แล้วก็กลับไป พุทโธ พุทโธ แล้วก็อ่อนไปเพราะมันขาดสติ แต่ตามข้อเท็จจริง พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วตะโกนพุทโธ พุทโธชัดๆ จนพุทโธไม่ได้ ต่างหาก คือพุทโธมันจะหายตามข้อเท็จจริงของมัน

จริงๆ ก็คือพุทโธหาย แต่ในวงปฏิบัติ ในการอบรมของเรา เราเห็นว่า ๘๘ เปอร์เซนต์ ทุกคนแก๊งให้พุทโธหาย เพราะเรามีจินตนาการแล้วใช้ใหม่ แล้วครุบา

ฉะนั้นอย่าให้หายของเรา เพราะเราเห็นโทษของการที่ว่าทุกคนตั้งใจจะแก่งแย่งกันไปหมดเลย แล้วมาถึงทุกคนก็บอกว่าว่างๆ ว่างๆ นี่เต็มศาลาเลย แล้วว่างๆ อย่างไม่รู้.. เราไม่เชื่อ เราไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะถ้าเป็นสมาธินะ สมาธิเป็นอย่างนี้ มันมหัศจรรย์อย่างนี้ โอ้โฮ.. มันจะตื่นตื่น มันจะลึกลับของมัน แม้แต่สมาธินี้จะพูดออกมาให้เป็นภาษา ให้เป็นสิ่งที่เราสื่อกัน ยังจะสื่อกันแทบไม่ได้เลย แค่สมาธิเฉย แล้วยิ่งถ้าเป็นปัญญาออกจริงๆจริงด้วยนะ ไม่มีสิทธิ์เลยที่จะสื่อออกมา ถ้าสื่อออกมานะ อาจารย์ที่รู้เท่านั้น ฟังออก

ฉะนั้น หลวงตาท่านบอก เห็นไหม ถ้าฟังเทศน์ใครก็แล้วแต่ ท่านจะรู้เลยว่าคนเทศน์นั้นมีกั้นเท่าไร? กั้นในใจมีกั้นเท่าไร? เพราะพูดออกมา มันพูดออกมาจากความจำ พูดออกมาจากตำราจะฟังออกหมด เพราะมันไม่มีความจริงออกมาเลย แต่ถ้าพูดตามความเป็นจริงนะ ตำราไม่เกี่ยวเลย สาธุ ตำราก็รู้ตามตำรานั้นแหละ แต่ถ้าพูดตามตำรานั้นมันยิ่งงงนะ เพราะเรามีความรู้สึกอย่างนี้ใช่ไหม แล้วพยายามจะให้ตรงกับตำรา

สังเกตได้ไหมถ้าเราพูดบาลีเมื่อไหร่ วันไหนตายเมื่อนั้น พูดบาลีไม่ได้เลยนะเนี่ย ถ้าพูดบาลีนะเป็นอันว่าเสร็จเรียบร้อย แต่ถ้าพูดตามความรู้สึกนี่สบายมาก มันพูดได้เลย แต่ถ้าเข้าบาลีเมื่อไหร่ วันไหนก็ตายเมื่อนั้นแหละ พอขึ้นบาลีก็เรือสมอบาด ไปไม่รอด นี่ไงถ้าพูดตามตำราก็ไปอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น คำว่าอย่าให้หายเพราะเราเห็นโทษ เห็นโทษของผู้ปฏิบัติว่าอยากได้ผลกันจนพยายามจะทำให้พุทธโรมันหายไป หายโดยที่ตัวเองไม่ได้ประโยชน์ แต่ถ้าเราจริงจังนะ ตั้งสติพุทธโร พุทธโร พุทธโร กำหนดลมก็ได้ ลมกับพุทธโรแทนกัน กำหนดลมชัดๆ ก็เหมือนกับพุทธโรนั่นแหละ เพราะจิตมันเกาะที่ลม จิตมันเกาะที่พุทธโร แล้วถ้ามันพุทธโร พุทธโรจนละเอียดจนแล้วพอมันจะหายนะมันเกิดอาการวูบ พอเกิดอาการ ตกใจ

จิตปกติ มันจะเปลี่ยนแปลงเป็นสัมมาสมาธิ พอจิตมันไหวทุกคนตื่นตื่นหมดเลย แต่พวกเรานี้มันไม่มีการเปลี่ยนแปลงไง จิตดิบๆ ก็คือจิตดิบๆ พุทธโร พุทธโร พุทธโร หายก็หายอยู่อย่างนี้ เป็นอย่างนี้ ไม่มีอะไรเลย แต่ถ้าเป็นสมาธินะ พอมันจะเปลี่ยนแปลง คุณพลิกฝ่ามือ การพลิกฝ่ามือ เห็นไหม ของที่อยู่บนหลังมือมันก็หลุดหมดละ

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันจะพลิกเป็นสมาธิ มันจะเกิดอาการวูบวาบ ตัวพอง ทุกคนจะตกใจหมดเลย แล้วถ้ามันจะวูบลงนะยิ่งตื่นเต้นใหญ่ แต่ถ้ามันไม่มีอาการพลิกเลย มันจะเป็นความสงบลงไปโดยนึ้มๆ มันก็มี แต่ความมีอย่างนี้เขาก็ต้องรู้ถึงสมาธิได้ แล้วพอรู้ถึงสมาธิได้นะ สมาธิมันจะมีค่า อย่างเช่นเราทำเหมืองกันนี่เราขุดหาแร่ ถ้าเราเจอแร่ เราก็ดีใจใช่ไหม เราขุดทำเหมืองกัน ถ้าเราหาแร่ไม่เจอซักทีเราจะเป็นอย่างไรรู้

การเจอและไม่เจอ เห็นไหม สมาธิกับไม่สมาธิไง ถ้าการเจอคือเป็นสมาธิ คือมันตื่นเต้น เพราะเราได้ผลตามความเป็นจริง แต่ถ้าเราขุดเหมืองเหมือนกัน แต่เราไม่ได้แร่เลย ขุดได้แต่เหงื่อ อ้าว.. เหงื่อมา ได้อะไร ได้เร่ร่นๆ เหงื่อมันเป็นหยดๆ เลย คือมันไม่เห็นไง นี่จิตมันไม่ได้พลิก

เพราะเรามีคนมาถามปัญหามาก ไอ้อันนี้เห็นโทษมาก ใครมาเราถึงบอกว่า “ห้ามหาย อย่าให้หาย” แล้วทำไปนะ พอเขาทำไปโดยพุทโธ พุทโธ เห็นไหม นี่เวลาถ้าเป็นความจริง..

“ข้อ ๓. หลังจากได้รับโอกาสกราบอาจารย์ในครั้งแรก กลับมาภาวนาพุทโธ มีอยู่วันหนึ่งพุทโธไปสັกพัก คำว่าพุทโธมันเด่นชัด”

นี่แค่เด่นชัด คำว่าเด่นชัดนะ พุทโธกับจิตมันจะเป็นอันเดียวกัน พอเด่นชัด เห็นไหม จิตธรรมดาเนี่ยมันธรรมชาติของมัน พอมันชัดขึ้นมามันเหมือนกับจิตเราใหญ่ขึ้น เรามีความมั่นคงขึ้น

“คำว่าพุทโธมันเด่นชัดขึ้นมา ชัดมากจนตกใจ”

นี่เวลาจะเป็นสมาธิก็ตกใจ เวลาไม่มีสมาธิก็อยากได้สมาธิ เวลาสมาธิจะมาเยื่อนนะ ทำให้หลุดมือไปอีกนะ นี่คนภาวนาเป็นอย่างนี้ เหมือนที่ครูบาอาจารย์บอกว่า “อยากได้ลูกเสือ ต้องเข้าถ้ำเสือ” ถ้าเราจะจับเสือ เราต้องเข้าถ้ำเสือ แล้วไปจับลูกเสือออกมาเราจะได้เสือ

นี่ก็เหมือนกัน พอมันจะเข้าถ้ำเสือนะมันขาดัน ไม่กล้าเข้า เข้าไม่ได้ พุทโธชัดๆ เพราะจิต เห็นไหม เราต้องการจิต เราต้องการสมาธิ สมาธิคืออะไร ก็คือจิตสงบ แล้วเวลาจิตมันจะสงบขึ้นมาก็ตกใจ แต่ถ้ามันมีอาการ มันต้องมี นี่ก็ข้อเท็จจริง นี่คือการกระทำ

ตามข้อเท็จจริงที่มันมีจริง มันเป็นผลตามความเป็นจริง แต่เราบอกว่างๆ สบายๆ ให้ใครตั้งค์เรา เราก็สบาย ใครให้ตั้งค์เราซัก ๑ ล้าน โอ้โฮ.. สบาย มันมาจากไหน มันได้จากตั้งค์ไง มันได้จากอามิสใจ มันได้จากอารมณ์จากภายนอกใจ มันไม่ได้จากตัวมันใจ

นี่ก็เหมือนกัน ว่างๆ ว่างๆ แล้วได้อะไร แต่ถ้าเรามีจิตสงบนะ ไม่เกี่ยว ตั้งค์ก็ไม่เกี่ยว สิ่งใดก็ไม่เกี่ยว ไม่มีอะไรเกี่ยวเลย สิ่งนี้เป็นสมบัติสาธารณะ สิ่งนี้เป็นสมบัติของโลก ใจของเรา เราสงบเข้ามามันเป็นสมบัติของเรา มันเป็นสมบัติตามความเป็นจริง ฉะนั้นสิ่งที่เป็นความจริงนี้ต่างหาก

นี่ถ้ามันเป็นความจริงนะ สิ่งที่ว่าสบายๆ นี่มันคิดกันไป แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิปั๊บ มันจะเข้าสู่อริยมรรค คือถ้ามีสมาธิ เวลาปัญญามันเกิดมันก็เข้าสู่อริยมรรค มันเข้าสู่ความจริง เห็นใหม่ แต่ถ้ามันเป็นความรู้สึกของเรานี้มันเป็นโลกใจ มันเป็นโลก เป็นโลกียะ เป็นปัญญาของโลก เป็นปัญญาของกิเลส แล้วถ้าเป็นสมาธินะ เราจะไม่บอกว่ามันเป็นถึงมิจลสมาธิ

มันมีมิจลสมาธิ สัมมาสมาธิ คือสมาธิติดกับสมาธิถูก ทีนี้คำว่าว่างๆ เป็นสมาธิๆ นี่สมาธิของใคร เราจะบอกว่า มีครูบาอาจารย์ที่ท่านจะเป็นหลักเป็นเกณฑ์คอยกรอง คอยชี้นำตรงนี้ บางทีส่วนใหญ่แล้วเวลาปฏิบัติมันน่าเห็นใจ มันน่าเห็นใจเหมือนเด็กๆ นี่เวลามาวัดมาวา เห็นใหม่ พ่อแม่พามา ก็อยากจะให้สนิทคุ้นเคยกับศาสนา เวลาเราปฏิบัติมันล้มลุกคลุกคลาน คำว่าล้มลุกคลุกคลานเราก็ต้องเออออกไปก่อนใจ

คือต้องให้กำลังใจ ต้องปลุกเร้า ต้องพยายามส่งเสริมใจ ทีนี้การส่งเสริมมันมากน้อยแค่ไหนล่ะ? ถ้าส่งเสริมนะ อู้ๆ เกือบได้โสดาบันแล้ว อู้ๆ จะได้โสดาบันแล้ว มันก็เกินไป แต่ถ้าเราปลุกเร้าว่านี่ความผิดพลาดมันเป็นเรื่องธรรมดา การกระทำเป็นเรื่องธรรมดา พระพุทธเจ้ายัง ๖ ปีอยู่แล้ว เราต้องส่งเสริมกัน ปลุกเร้ากัน ครูบาอาจารย์นะหน้าที่ครูบาอาจารย์เป็นอย่างนี้

เราอยู่กับหลวงตามะ เวลามันท้อแท้ เราพูดกับพระประจำ พระทุกคนมีการท้อแท้ตลอด เรบอกเวลาเราท้อแท้ เราหมดสิ้นหวังนี่นะเหมือนนักมวย คือเราก็ฟังเชือกใจ ฟังเชือกก็คือไปหาท่านนะ ท่านก็จี๊ซึกทีหนึ่งนะ พอฟังเชือกก็เด็งขึ้นมาซึกทีหนึ่ง เราฟังเชือกคือเรามีครูบาอาจารย์เป็นที่พึ่ง เวลาเราท้อแท้ เราสู้ไม่ไหวเราก็ฟังเชือก แล้วเวลา

ครูบาอาจารย์กระตุ้นเรา ให้กำลังใจเรา ออกมาคอยมาสู้ๆอีก ฉะนั้นการภาวนานี้ ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะมีตรงนี้ใจ

เวลาปฏิบัติไปทุกข์ทั้งนั้นแหละ เคนจกรม นั่งสมาธิ ภาวนา นั่งนี้ดูสิเหมือนกับ ฤๅษีตัดตน นั่งเป็นครั้งวันก่อนวัน มันไม่เจ็บไม่ปวด เอาที่ไหนมา มันก็เจ็บปวดทั้งนั้นแหละ การนั่งสมาธิ การภาวนา มันจะไม่ทุกข์ที่ไหน ทุกข์ทั้งนั้นแหละ ทุกข์แล้วเอาอะไร เป็นประกันล่ะ?

อ้าว.. ทุกข์ขึ้นมาแล้ว นี่เป็นความเพียรชอบ เป็นความเพียร เป็นความวิริยะ เป็นความอดุทธาหะ เป็นการต่อสู้ เราก็ต้องปลุกเร้ากัน ครูบาอาจารย์นี้ปลุกเร้าให้กำลังใจ ฉะนั้นเวลาภาวนาไป จะบอกว่านุ่นก็ไม่ใช่อะไรเลย นุ่นก็ไม่ไฉนนะ มันก็หมดกำลังใจไปหมด ฉะนั้นสิ่งที่เวลาจะให้กำลังใจ เห็นไหม ให้กำลังใจแล้วทำไป แล้วพอมันรู้จริงขึ้นมา ฉะนั้น อาจารย์ไม่ต้องบอก อาจารย์ไม่ต้องบอก ไม่ต้อง

เวลามันรู้จริงขึ้นมามันจะบอกเลย “ไม่ต้องบอก! ไม่ต้องบอก!” มันรู้ของมันแล้วนะ ถ้ามันไม่รู้สิ โอ้โฮ.. วิจารณ์เลยล่ะ แต่ถ้ามันรู้ของมันแล้วนะ อาจารย์ไม่เกี่ยว เพราะอะไร เพราะมันเป็นสมบัติส่วนตัวคน ที่เราศึกษานี้ศึกษาสมบัติสาธารณะ

ธรรมของพระพุทธเจ้า นี้ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าเป็นธรรมชาติ ที่นั่งอยู่นี้เป็นพระอรหันต์หมดแล้วเพราะมันเกิดมาจากธรรมชาติ การเกิดและการตายก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ธรรมชาติคือผลของวิญญู แต่เราจะศึกษาสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ให้จิตนี้หลุดพ้นออกไปจากวิญญูเป็นวิวิญญู ถ้าเป็นวิวิญญูแล้วนะ หลุดพ้นไปแล้วนะ ความรู้ของเราจะครอบคลุมแดนโลกธาตุ มันจะรู้จริงเห็นจริงของมัน ตามความเป็นจริง เอวัง